

**SREČANJE
STR. 3**

**PRED PRAZ-
NIM
TALEJROM
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. avgusta 2005 ☼ Leto XV, št. 21, cena: 50 Ft

Monošter, od 8. do 18. avgusta

MEDNARODNA LIKOVNA KOLONIJA SE VSE BOLJ UVELJAVLJA

Od 8. do 18. avgusta je potekala v Monoštru v Slovenskem domu 4. mednarodna likovna kolonija, ki se vse bolj uveljavlja v panonskem prostoru. Kako je prišlo do ideje likovne kolonije v Monoštru, lahko preberemo v katalogu 1. kolonije iz leta 2002. »Minilo je že nekaj let od tega, ko sva se prvič srečala z gospodom Ferijem Geričem, direktorjem Galerije-Muzej v Lendavi. Navdušeno mi je govoril o lendavski Likovni koloniji. Po otvoritvi Slovenskega kulturnega in informativnega centra smo Porabski Slovenci prišli do idealnih pogojev za podobne ideje,« je zapisal v uvodniku predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök. Sicer pa tudi prva likovna kolonija v Monoštru ni bila brez predhodnih dogajanj. Kiparski simpozij leta 1999 je obogatil mesto z dvema monumentalnima skulpturama, ena pozdravlja goste, ko pridejo v mesto z avstrijske ali kormendske strani, druga (kip Metoda Frlica z naslovom Sončni mrk) krasi dvorišče Slovenskega doma. Prve likovne kolonije (l. 2002) v Monoštru se je udeležilo sedem umetnikov iz Slovenije in Madžarske.

Ustvarjalci 4. mednarodne likovne kolonije v priložnostnem ateljeju, razstavnici dvorani Slovenskega doma v Monoštru (Posnetek: Dubravko Baumgartner)

Toda organizatorji so že ob prvi koloniji dali vedeti, da se jim bodo v prihodnje pridružili še avtorji iz drugih držav, kar je narekovala želja po odprtosti kulturnega in čisto socialnega prostora. Monošter in njegova okolica – po večdesetletni zaprtosti – sta iskala in tudi danes iščeta svoje mesto v panonskem prostoru, na stičišču več držav, jezikov in kultur. Na drugi koloniji leta 2003 je sodelovalo osem umetnikov, največ zamejskih Slovencev iz Italije, Avstrije, Hrvaške. Njim sta se pridružila prekmurska madžarska

umetnika in slikar s Slovaške. Krog sodelujočih držav se je torej res razširil, kar se je nadaljevalo tudi na tretji koloniji, ko so se v delo kolonije vključili tudi umetniki iz Romunije in Estonije. Na koloniji leta 2004 je sodelovalo devet umetnikov. Tudi na letošnji mednarodni likovni koloniji je sodelovalo devet umetnikov: kipar Ferenc Király (letos so mu v Budimpešti podelili eno najvišjih nagrad na področju likovne umetnosti, Munkácsijevo nagrado) in slikarja Goce Kalajdziski in Endre Göntér iz Slovenije,

slikarki Jasna Merku in Katerina Kalc iz Italije, slikar Rudi Benetik iz Avstrije ter slikarji András Győrfi, János Simon in György Csuta iz Madžarske.

»... ko se oziramo po Monoštru, njegovih ljudeh in pokrajini na eni strani ter po podobah, ki so tu nastale to poletje, po drugi strani, si morda zastavimo danes tako običajno vprašanje: kdo je bolj vplival na koga, okolje na umetnike ali obratno. So prepoznali posebnosti območja na obrobju obeh držav in pustili, da se vti-

hotapijo med njihove barve? Morda je tisto, zaradi česar so po tematiki in formalnem pristopu raznoliki avtorji in avtorice tako podobni, prav posebno občutenje...«, piše v katalogu druge kolonije, velja pa tudi za letošnje ustvarjalce. Duh pokrajine se je na posreden ali neposreden način dotaknil umetnikov, na nekaterih slikah odkrivamo silhuete monoštrske baročne cerkve, na drugih simbolizira sedem drogov sedem porabskih slovenskih vasi, nekateri umetniki trdijo, da se v Porabju ne sme barvati s temnimi barvami, kajti ljudje in tudi pokrajina izžarevajo toplino, odprtost.

Na 4. mednarodni likovni koloniji nastale stvaritve si bo lahko širša publika ogledala pozno jeseni na razstavi v Slovenskem kulturnem in informativnem centru. Končni cilj likovnih kolonij je izoblikovati zbirko likovnih stvaritev, ki bo v pomoč tudi širšemu občinstvu pri spoznavanju sodobne likovne umetnosti v panonskem prostoru.

Mednarodno likovno kolonijo sta finančno podprla Ministrstvo za kulturo R Slovenije in Mestna občina Monošter.

M. Sukič

PIKICA NA LUNI – NEUREJENI SVET NAŠEGA OTROŠTVA

V mariborski literarni družbi, v zbirki Edition 1, je izšla zgoščenka z otroškimi pesmimi Toneta Dodleka *Pikica na luni – Pont a holdon*. Na zgoščenki so pesmi v izvirniku in madžarskem prevodu. Prevajal je István Dabi, avtor spremne besede pa je pokojni pesnik Slavko Jug. Na zgoščenki je natisnjenih devetindvajset pes-

in NOK nadvse duhovita otroka, dva izmed mnogih naših otrok, ki nas znajo očarati z iskrivostjo svoje razvijajoče se, radovedne pameti. Skozi otroške oči tudi odrasli znova odkrivamo prvinski, očarljivo neurejeni svet našega lastnega otroštva,« je o pesmih Toneta Dodleka napisal Slavko Jug, in se tudi vprašal: »Ne

mi, na eni strani sta slovenska pesem in prepesnitev v madžarski jezik, kar je zelo primerna oblika za dvojezični pouk v nižjih razredih osnovne šole, denimo, in morda tudi v vrtcih.

Zbirka otroških anekdot *Pikica na luni – Pont a holdon* – kot Dodlekove pesmi imenuje Slavko Jug – je pristrčno pričevanje o dojemljivosti in odzivnosti otrok, ki opazujejo sebe in svoj svet. To opazovanje je neposredno in prvinsko, komentarji pa so pristrčni zlasti zato, ker so posrečena mešanica otroške naivnosti in pridobljenih spoznanj. »Velikokrat gre za uporabo stalnih jezikovnih fraz, ki jih otrok sliši od odraslih in jih prostodušno postavi v nove pomenske zveze. Gre pa tudi za izraze otroške občutljivosti, s katero tipa vase in v svoje okolje. Vsekakor sta Dodlekova NIK

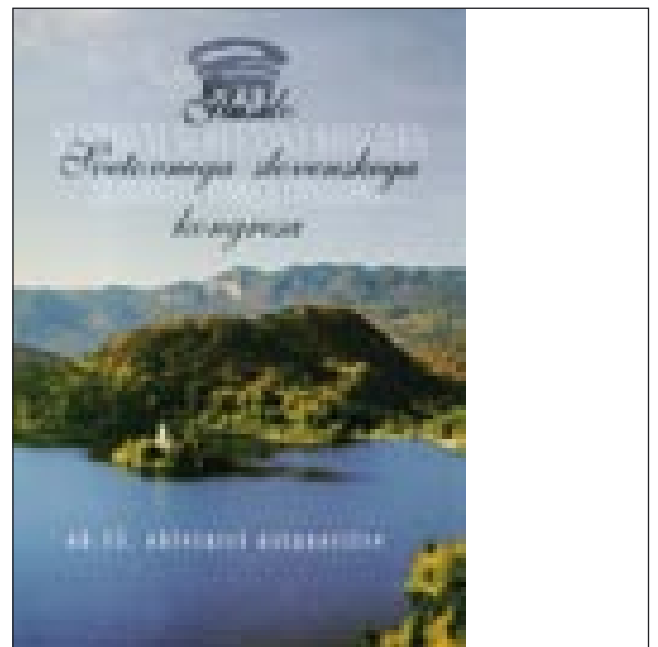
vem, komu bodo te zgodbe bolj všeč, odraslim ali otrokom?» Še nekaj značilnih naslovov: *O umivanju zob, O poklicu, O dekletih, O prečkanju ceste, O razmišljanju, O rasti, O novem možu, O fintiranju, O sodu smodnika, O kazni, O smrti – torej vse O. Tako O umivanju zob: NOK/ kar naprej opominja NIKA./ najsi vendar že umije zobe.// NIK odgovori: »Saj nisem nič umazanega jedel.« A fogmosásról: NOK/ Egyre figyelemzesteti NIKET/ hogy mossá meg végre a fogát.// NIK így felel: »De hiszen semmi piszkosat nem ettem.«*

Tone Dodlek je na slovenskem kulturnem prizorišču kot pesnik in pisatelj prisoten že vrsto let. Pomemben mejnik v njegovem književnem ustvarjanju predstavljata samostojni knjižni izdaji *Pikica na luni in*

Anatol. Osrednji del njegovega pisanja predstavlja samosvoja trilogija *Vsak srček ima svoj smrček; Ko so ribe zvezde popasle in Čevlji in vezalke*. Skozi celotno trilogijo avtor bolj in bolj občuteno in dosledno izraža spoznanje o prevladi duhovnega v človeškem življenju. S pesniško zbirko *Dideridu* pa je v slovensko mladinsko poezijo vnesel nove razsežnosti, ko je žlahtno tradicijo *haikuja* združil z osebno izkušnjo in občutenjem ter prenovljenim pesniškim izrazom. Kot zgodba je tudi pot do prevoda v madžarski jezik. Prevajalec István Dabi iz Budimpešte je na naslove članov Društva slovenskih pisateljev – tudi podpisane ga – pred leti poslal s pisalnim strojem na karopapirju napisano pismo, v katerem vabi književnike, naj mu pošljejo svoja dela, če so zainteresirani za prevod v madžarski jezik. Kdo vse se je odzval na nevsakdanjo željo, ni znano, zagotovo je rezultat prevajalčevega vabila dvojezična zgoščenka otroških pesmi/zgodbic Toneta Dodleka. István Dabi prevaja iz različnih jezikov in tudi v druge jezike. Na Madžarskem je objavljaj v *Új Tükör – Novo ogledalo, Alföld – Nižina* in drugih. Od leta 2000 zbira pesmi, pripovedke, pravljice z vsega sveta v več kot 100 jezikih za svoje gradivo, VILÁG ANTOLÓGIA – SVETOVNA ANTOLOGIJA. Njegovi prevodi so izšli v 40 do 50 različnih jezikih v obliki knjig, časopisov, revij, radijskih oddaj na Poljskem, Madžarskem, v Transilvaniji, Vojvodini, Litvi.

Zgodba – resnična – za konec. Nekje sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja je bila skupina slovenskih književnikov iz Maribora, Murske Sobote in Lendave povabljen na gostovanje v Sombotel in Dolnji Senik. Za organizacijo je poskrbel pokojni lendavski pesnik Sándor Szunyogh, ki je objavljaj tudi v madžarskih literarnih revijah. Nastop v Sombotelu je minil brez

manj standardna, od tistih najpreprostejših, *Kdaj ste začeli pisati?, do Koliko knjig ste napisali?* Ko s(-m)o, tudi podpisani sem bral svoje pesmi, odgovorili na vprašanja, je pisateljski kolega Tone Dodlek začel na glas razmišljati o občutkih in dilemah, kako lahko živijo ljudje ob bodeči žici – tedaj še postavljeni *železni zavesi* na meji z Avstrijo. »Veste, malo je manjkalo,

vseh zapletov, zataknilo se je na Dolnjem Seniku. Za zadrego v obliki molka je poskrbel prav Tone Dodlek po nastopu pesnikov in pisateljev, v pogovoru z obiskovalci, ki se jih je zbralo presenetljivo dosti. Vprašanja so bila bolj ali

da ne bi mogel prebirati svojih pesmi, tako me je prizadelo ob pogledu na visoko žično mejo.« Odgovor na pesnikovo vprašanje je bil – molk zbranih, rezultat pa, da potlej pisateljev niso vabili na gostovanja v Sombotel in Porabje.

eR

Nove knjige

PETNAJST LET SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA IN POL STOLETJA AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

Ob 15. obletnici ustanovitve je izšla knjiga – glasilo Svetovnega slovenskega kongresa. Knjigo lahko v grobem razdelimo v tri tematske sklope: v prvem so teksti, ožje posvečeni 15. obletnici, v drugem tematskem sklopu so prispevki o dejavnosti Svetovnega slovenskega kongresa, v tretjem delu pa dogodki in načrti v letu 2005.

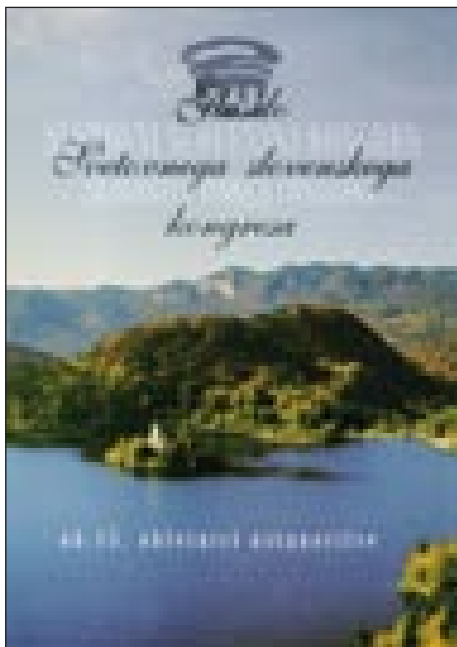
Predsednik dr. Boris Pleskovič v Uvodniku poudarja: »V petnajstih letih, od rojstva kongresne ideje pa do danes, je Svetovni slovenski kongres presegel vsa pričakovanja.«

Program ostaja zvest osnovni ideji povezovanja Slovencev, živčih kjerkoli v svetu. Največja naloga ob ustanovitvi je bil prispevek članov k osamo-

svojitvi Slovenije. »Kasneje se je Kongres zavzel za vključitev Slovencev, ki živijo po svetu, v slovenski zakon o državljanstvu, za izboljšavo volilne in druge zakonodaje ter za popravo krivic iz preteklosti. Tu nas čaka še vrsta nalog,« ugotavlja predsednik dr. Boris Pleskovič. Zelo pomembne so svetovne konference in srečanja slovenskih strokovnjakov iz različnih področij, ki jih organizira Kongres. Na konferencah so vabili slovenske strokovnjake in znanstvenike iz domovine in sveta.

»Do sedaj smo organizirali tri svetovne konference slovenskih znanstvenikov, tri konference zdravnikov, po eno konferenco gospodarstvenikov in eno konferenco arhitektov in gradbenikov.« Nov izziv za delo Kongresa predstavlja vključitev Slovenije v evropsko unijo, s čimer se bodo povečale možnosti, da se poveže s civilnimi družbami evropskih držav in da okrepi delo konferenc v

Evropi. Pred novim letom je delegacija Kongresa obiskala novega ljubljanskega škofa in metropolitano msgr. Alojzija Urana, ki je bil prej pristojen za pastoralo slovenskih vernikov po svetu, »ob tej priliki nas je spomnil na velik prispevek katoliške cerkve k ohranjanju slovenstva in naše kulture po vsem svetu.«

Mag. Stanislav Raščan, predsednik Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa, pa je v uvodnem razmišljanju napisal: »Rad bi povabil vse Slovence, ki se zavzemajo za ohranjanje slovenstva, slovenske kulture, jezika, znanosti in umetnosti, da se pridružijo našemu delu. Veseli smo vsakega predloga za sodelovanje.« Izrazil je tudi optimizem v letu 2005, »saj nas je predsednik RS, dr. Janez Drnovšek, v zadnjih letih počastil kot pokrovitelj naših konferenc, predsednik vlade, gospod Janez Janša pa nam je naklonjen, saj se še dobro spominja naših skupnih prizadevanj za osamosvojitve in mednarodno priznanje naše države.«

V zborniku zatem sledi slavnostni govor ob 15-letnici dr. Stanislava Grande, pozdravni nagovor prvega predsednika Bojana Brezigarja, drugega predsednika dr. Jožeta Bernika, nagovor Viktorja Blažiča ter podpredsednika

Francija Feltrina.

To je čas za graje in pohvale. Z lanskega, četrtega vseslovenskega srečanja v državnem zboru, sta objavljeni govor pisatelja Zorka Simčiča ter poročilo o sprejemu predstavnikov Svetovnega slovenskega kongresa pri ljubljanskem nadškofu msgr. Alojzu Uranu.

Konferenca slovenskih arhitektov in gradbenikov iz sveta in Slovenije je predstavljena z govorom prof.dr. Borisa Podrecce ter poročilom Jane Čop. Sledijo prispevki o programu Svetovnega slovenskega kongresa v letu 2004, izjave za javnost kot sklepni del knjige pa napovedi dogodkov in načrtov v letu 2005. Ob tem naj omenimo, da bo IV. konferenca slovenskih znanstvenikov iz sveta in Slovenije meseca septembra na Brdu pri Kranju, četrty simpozij »Ko ni več meja« pa oktobra na avstrijskem Štajerskem.

Prva številka 39-letnika Koroškega vestnika – glavni in odgovorni urednik dr. Boris Jesih – prinaša prispevke z okrogle mize v Ljubljani o »Slovencih v Avstriji petdeset let po podpisu avstrijske državne pogodbe.« Nekdanji generalni konzul v Celovcu Jožef Jeraj je za uvod v posvetovanje poudaril: »Pogodba je pomembno krojila usodo Slovencev na Koroškem in Štajerskem, na žalost pa še vedno ni v celoti izpolnjena.« Predsednik državnega zbora France Cukjati pa je dodal: »Duh slovenstva, povezan z občutkom za krivico, ki jo doživljamo skozi zgodovino, nas spremlja ves čas, tudi v tem času, ko govorimo o naših Slovencih na Koroškem.« Janez Sušnik je poudaril, da se v razreševanje manjšinske problematike aktivno vključuje tudi Državni svet, ki ocenjuje, da državna pogodba še ni v celoti uresničena, kajti »morala bi biti ustrezna klima za to na obeh straneh, posebej tudi na avstrijski strani.« Vladno politiko do Slovencev v zamejstvu in po svetu je predstavil Franc

20. AVGUST

NACIONALNI PRAZNIK REPUBLIKE MADŽARSKE

Dvajseti avgust je eden najstarejših praznikov na Madžarskem, ki so ga že od nekdaj posvečali spominu kralja sv. Štefana in spominu slovesnosti ustanovitve madžarske krščanske države. Madžarski narod povezuje spojitev madžarstva s krščansko vero z imenom prvega madžarskega kralja in ustanovitelja države – sv. Štefana.

V času vladanja Štefana I. so vsako leto 15. avgusta sklicevali v mestu Fehervar kraljevski svet, na katerem so sprejeli nove zakone; zanimivo je, da je kralj Štefan umrl leta 1038 ravno na ta dan. Pozneje je kralj sv. Ladislav preložil državni praznik na 20. avgust, ker so 20. avgusta leta 1083 razglasili v baziliki mesta Fehervar relikvije Štefana I. za svetnika.

Pozneje je postal 20. avgust cerkveni praznik, od leta 1686 celo praznik celotnega katoličanskega sveta, kajti papež Inocenc XI. je odredil, da se mora vsako leto ves katoliški svet ob obletnici osvoboditve budimskega gradu izpod Turkov spominjati praznika sv. Štefana. Leta 1771, ko je papež Klement XIV. zmanjšal število cerkvenih praznikov, je odpravil tudi ta praznik, toda cesarica Marija Terezija ga je odredila za državni praznik.

Po marčevski revoluciji in boju za svobodo leta 1848 sicer nekaj desetletij niso smeli praznovati tega dneva, toda kmalu je postal znova – vse do leta 1945 – državni, od leta 1947 pa cerkveni praznik.

V komunističnem režimu ta praznik ni bil sprejemljiv zaradi svoje religiozne in nacionalne vsebine. Ker je pa imel že izredno bogato tradicijo, ga nihče ni upal enostavno ukiniti, kot so to storili s celo vrsto cerkvenih praznikov, temveč so ga skušali vsebinsko obnoviti. Praznik sv. Štefana je tako postal »praznik novega kruha«, od leta 1949 do 1989 pa dvojni praznik, saj postal je tudi praznik ustave, ki so jo izdali 20. avgusta 1949.

Madžarski parlament, ki je nastal po prvih svobodnih volitvah, je 5. marca 1991 razglasil dan sv. Štefana za uradni državni praznik Republike Madžarske, kajti kronanje sv. Štefana je pomenilo začetek madžarske državnosti. Prvega madžarskega kralja častimo kot največjega madžarskega državnika, ki je postavil madžarsko državo na stabilne temelje, na temelje krščanske etike, medsebojne povezanosti in medsebojnega spoštovanja. Sveta krona simbolizira madžarsko preteklost, borbe madžarskega naroda, njegovo bogato kulturo, spoštljiv odnos do svojih narodnosti in vse značilnosti, s katerimi je postal madžarski narod skupno z narodnostmi, ki živijo znotraj njenih državnih meja, sestavni del evropske unije.

Suzana Guoth

Pukšič ter poudaril: »Imamo zelo resne namene nekaj narediti za ohranitev slovenske identitete, slovenskega jezika in slovenske kulture zunaj meja Republike Slovenije.« Izjemno temeljit pregled razmer na Koroškem je pripravil dr. Avgustin Malle in kot osrednje vprašanje izpostavil vzgojo in izobraževanje. Jože Wakounig je svoj prispevek na okrogli mizi naslovil s pomenljivim naslovom »Na znotraj imamo koroški Slovenci različna mnenja, na zunaj moramo govoriti z enim jezikom.« Dr. Valentin Inzko, avstrijski veleposlanik v Sloveniji, pa je poudaril, da »na Koroškem živi samozavestna, nadpovprečno izobražena in

evropsko usmerjena slovenska manjšina.« O uresničevanju manjšinske zaščite v Avstriji je razpravljala tudi dr. Peter Vencelj, medtem ko je Janez Stergar razpravljala na temo »Pol stoletja Avstrijske državne pogodbe, zaježitev vala asimilacije in vloga civilne družbe pri tem.« Sodelovala sta še dr. Janez Dular prispevkom »Zamejska zemljepisna imena na zemljevidih« ter dr. Vladimir Klemenčič z referatom »Prednostne naloge slovenske pomoči zamejstvu.«

Prihodnjič o dvojezični slovensko – madžarski zgoščenki, z otroškimi pesmimi Toneta Dodleka v madžarskem prevodu Istvána Dabija – Pika na luni/Pont a holdon.

eR

OD SLOVENIJE...

Stodeseta obletnica Aljažvega stolpa

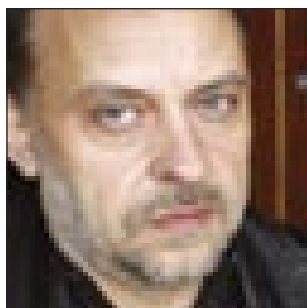
Pred 110. leti je na vrhu Triglava po naročilu dovškega župnika Jakoba Aljaža „zrasel“ Aljažev stolp, ki je med drugim simboliziral slovensko obvladovanje gorskega sveta. To so bili časi, ko Slovenci v okolici očaka še niso imeli svoje koče; slednjo je dal Aljaž nato zgraditi leta 1896. Na slovesnosti pred Aljaževim stolpom sta spregovorila predsednik Planinske zveze Slovenije Franci Ekar in predsednik vlade Janez Janša. Premier je v svojem govoru poudaril, da vrh Triglava zavzema posebno simbolno mesto.

Skozi Trojane

Po osmih letih gradnje je dokončan še zadnji manjkajoči del 230,7 kilometra dolge avtoceste med Mariborom in Koprom, odsek Trojane-Blagovica. Z dokončanjem tehnično najzahtevnejšega in najdražjega odseka je na slovenskem avtocestnem križu predvidoma konec tudi kolon čez trojanski klanec, saj bo pot posledaj vodila pod Trojanami skozi najdaljši dvocevni predor v Sloveniji.

Nova donacija

Velika Britanija je za dejavnosti mednarodne ustanove - Fundacije za razminiranje in pomoč žrtvam min namenila novo donacijo. Sporazum o tokratni donaciji v višini milijona britanskih funtov, ki je že tretja britanska donacija, sta v Ljubljani podpisala britanski veleposlanik v Sloveniji Tim Simmons in direktor fundacije Dorijan Maršič. Tokratna britanska sredstva bodo namenjena za razminiranje v Albaniji, Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni Gori ter Azerbajdžanu.

Feri Lainšček

NAJBOLE SLADKI CUKRI

Za navado sam si vzeu, ka tuj pa tan kaj staroga odpe-lam k Ciganjom v njigvo malo ves Kamenci pri Črensovcaj. Ne vej m gvüšno, če tej moji pajdaške tou starino sploy nücajo, samo skouz se mi tak toplo zavalijo, ka té navade ne mislim ta pistiti. Istina pa je pri toum tüdik, ka poglavarova žena sküja tak dobro kavo, ka je takše nindrik indrik nej mogouče dobiti. Zatou odin tá tüdi, gda jim nemam ka odpelati.

Vej pa naši Ciganji so skorok že več ranč nej pravi Ciganji. Njihov ta prednji že dugo več nema konja, pred časom pa je grato tüdik občinski svetnik. Vse, ka je prlej rikto po nikdar zapisanom ciganskem paragrafi, mora zdaj biti zamerkan, pa tüdi pečat mora biti gor vdardjeni. Čüdim se, ka ma tou sploy nejde na mozgé, tak kak bi si človek mislo. Z njegovimi rečami tou šče itak pomeni »v rokou smo si segnoli«. Če pa tou gnouk napravi, tou tüdi pomeni, ka de držo rejč. Zavolo toga ga fejst poštvüvem.

Povejm tüdi naj, ka glyj v Kamencaj stoji prvi ciganski muzej v našom rosagi. Tam si je mogoče poglednoti, kak so včasik vandroš Cigani živeli, pa ka so vse delali, ka so leko živeli. Vnougi turisti, šteri ta pridejo, pa so zadovolni bole, kak bi si leko mislo, šteri je šče nej tam bijo.

»Pa šče kaj pridite k nam,« pravijo Cigani, gda se poslavljajo. »Mi nikam nemo več odišli, ne bojte se,« se smejejo. »Zdaj je na svejti tak, ka vi, bejli, vandrivete, mi, Cigange, pa smo raj doma.«

No, bilou je tou pred par lejtji, moj mali je končo štrti klas šaule, pa je začo rejsan na velko pospravlati po omaraj za knjige. Prišo je čas, gda so ga mlašeče knjige enjale zanimati, pa je kraj zmeto vse, gde je bilo kaj namalano. Gleda sam tiste pune škatüle, pa nej sam znau, kama naj vse tou spravim. Knjige, pa če glyj mlešeče, je škoda kraj metati. Te pa sam si zmisló: ka če bi tou odpelo v Kamence!?

Vsejm domačim je bilou fejst smejšno. Nej jim je šlou v glavo, ka si leko kaj takšoga zmislím. Ne vej m tüdi, ka si vi mislite, samo leko vam po istini povejm: šče nigdar so moji mali pajdaške v Kamencaj nej tak veseli bili, kak glyj te, gda sam jim pripelo mlašeče knjige. Šče zdaj mam tou pred sebof, kak ciganska dečica sedi s knjigami v rokaj pa obrača papejre, pa gleda kejpé, pa se smejé.

Tou pa je šče nej vse.

Gda sam se te že na večer pelo po blatnoj pouti vö z vesi, me je na kükli gor stavilo eno droubčkeno črno mlašé.

»Vidiš, tou pa mam ge za tebé,« mi je potisnoló v rouko zamotani paper. Zavalo sam se pa ga odmoto. V njem so bili trgéj rdeči cukri. Ranč eni cukri v življenji so mi šče nej bili bole sladki, tou mi zdaj leko vördjete.

Pismo iz Sobote

VODA

Nemo vam tumačo, ka brezi vodé nega žitka. Vej bi vas pa za noure držo, ka nika ne vejte od toga, ka vej vsikšo mlašé. Na, edni rejsan bole na kaj drugo brodijo, kak pa ka bi brodili na vodou. Eden od tašni je naš dalešnji soused Klempi tö.

- Si nouri, ka bi piu vodou, se vej svaditi. - Voda je eške za črejveu nej dobra, kak pa ka bi bila za piti, se vej eške bole svaditi pa naroučiti nouvo krepko pijačo na šank. - Vej do mi pa korati začnili regati v črvej, če mo piu vodou.

Na, tak si od vode brodi naš Klempi. Zanga je voda nej žitek, liki je bole smrt. Našomi eške bole dalešnjomi sousei voda znamenüje nika vcejlak drugo kak pa Klempini. Kak bi pa nej, vej je pa pavar.

- Prejkproketo, se vej koriti ta gor na nebo. - Se že gnouk prinesejo tej oblaki, ka mi poula namočijo ali pa nej!? Vej pa nin nega vode, ka bi jo vpamet vzeu, kak vövidi, si že skur skibe vlase z glave, samo naj dež spadne.

- Naj ga voda odnese, si lagvo brodi pajdaš od pajdaša, s sterim sta se trno grdo vküper svadila. - Naj ga samo voda odnese, od-kec je prišo!

Na, če zdaj poglednemo vse tou vküper, voda rejsan zaznamüje naš cejli žitek. Pa nej samo zatoga volo, ka smo lidge trifrtale iz vode. Nej, sploy nej zatoga volo. Pidjanci prav pride, ka se leko na njou kori, gda njemi je lagvo. Pavri je trno dobra pajdašica, ka se bole z njou kori kak pa z ženo ali pa s cejlo držino. Trno lagvoj volej je voda tö leko padaškinja, ka pomore kakšnoga neprijatela splaviti doj po strügi.

Nete mi vörvali, dapa voda je čidale vekša padaškinja z mojo taščo Regino, trno čedno žensko, tö. Na, neš-

kem prajti, ka se je začnila kuman v zadnji lejtaj mujevati pa prati. Tou sploy neškem prajti, vej je una trno čista pa zriktana ženska. Voda njoj je gratala padaškinja, gda se je sama s seuv zgučala, ka eno deset kil dola pisti. Vej m, vej m, vej m, ka eške vsi poumnite, kak je že stoukrat dole davala kile, pa je nika nej dole dala. Dapa po nouvom recepti njoj zdaj gvüšno grata. Nin je preštejla, ka mujs trbej vodou piti. Gda človek lačen grata, naj spidje pou litra vode, pa po tistom več nede lačen, nika nede djo pa brž kile zgibi. Tak je zdaj pri nas doma voda več vrejda kak zlat. Eto sam si škeu iz ladijnika vzeti falat šunke, ka si jo pogem s falatom krüja. Vejte ka sam nut najšo namesto šunke? Eden glaž vode, na sterom je pisalo: Šunka je za velki kvar, voda pa je boži dar!

Si leko broдите, ka si mi je pri srcey zgodilo, gda sam vodou najšo, nej pa šunko!? Srcé mi je skur enjalo delati, pa pravijo, ka brezi vodé nega žitka. Ge sam zavolo vode skur mrou. Dapa ranč gnako si od vode brodijo naši prejdni politiki tö. Gda je bila slejdnja velka vročina, so po vekši varašaj šenki talali vodou v plastični glažaj. Boug moj, sam si brodo. Rejsan ka je voda nej šenki, pa ka tou tö nika košta. Dapa ka se mora zgoditi, ka do tak kak vodou talali šunko ali pa bar sendviče z dobrimi klobasami. Ne vej m, gda tou bou, če sploy gda bou. Ali vseeno, dokejč talajo vodou, ka znamenüje žitek, mam vüpanje, ka kaj drugo iz mesa gdasvejta tö dobimo.

Šenki, se razmej! Vej je pa tisto mesou od svinje ali od krave ranč tak kak naše tejlo, trifrtale iz vode.

Miki

Mobilna pošta

Gnes takše cajte živemo, gda se vse preobrača, gda je modernizacija pri vsakšoj stvari navzauča. Narod samo glavau obrača, ar če se vsakši den kaj nauvoga ne navči človek, je buma doj zaostanjeni. Med dostimi stvarmi poglednimo zdaj samo edno. Večkrat leko gorpridemo, ka se zgodovina ponavlja. Leko, ka je nej vse nauvo, od koj mi tak mislimo, ka je tau nika nauvo? Leko, ka so tau

derne zidine za pošto, stere so zaživele; pisma, pejnaze, pake, telegrame smo gor klali, lejpe karte smo pošilali, pa tau se je vse v ednoj zidini godilo.

Gnesden tü ne moremo brez pošte biti, kakoli ka spoj dosti prilik mamu si pogučavati, informacije prejk dati: telefon, mobilni telefon, internet ... Dapa zatok na pošto po tej toga tö moramo računati. V Evropi so v tej

»Pošta pride na dom,« piše na autoni mobilne pošte

naši predniki že tü tak delali? Tak je tau s postov tö.

Nejsu toga ipa vönajšli pošto. Lüdje so vsigdar najšli priliko za tau, ka bi meli stike. Bili so cajti, gda je eške nej bilau telefona, nej interneta. Bila je pa samo pošta. Če gledate stare filme, vidite, ka so s konjami vozili pošto v varaše, v različne rosage. Pa s tejm vred so lüdi tü vozili. Neškem zgodovino pošte podrauvnoma doj spisati, samo tak malo nazaj poglednimo, kak je bilau pred stau lejtami pri nas, pa kak je gnes. Pred stau lejtami so se nistarni vzeli za tau, da bi pošto gor držali. V kakšo zidino so nut dali potegniti telefon tü, pa so zbirali pisma, pake, stera so pošilali ta, kama so lüdje prosili: žlati, spoznancom, zalüblenim mladim lüdam. Kakša radost je bila pismo dobiti, pismo poslati. Nistarni eške gnes majo vküp zvezana pisma, ka so je dobili od toga ali od tistoga, najbolje pa od lübiava ali lübiice.

Po svejti pa ranč tak v našom rosagi so zozidali mo-

lejtaj na pošti pá nika nauvoga vönajšli. V nistarni rosagaj so zidine püstili, pa so pošto na auto djali. Tej cajti so nas tü dosegili. Nejsu si znali premisliti, kak de tau šlau, gda nemo mogli v edno zidino titi, gde nas poštaš ali poštašica pri telefoni, pri stauli čaka, pa nam vse vö da, pa nut vzeme, ka želejmo. Gda smo čüli, ka de se tau potejm toga v ednom autoni godilo, smo se zbojali. Ka pa baude z nami? Kak pa tau vnaugo delo leko v eden auto stisne, pa tam opravlja vse fele dela.

Na Dolenjom Seniki, v Sakalauvci je tau že v praksi. Dobro, pa če vejmo, ka je v našoj porabskoj pokrajini že med prvo bojnov pošta bila. Steri so zdaj tak prek osemdeset lejt stari, se dobro spominajo, ka tista lejta, gda so deca bili, je pri ednom trgovci pri Rejniki bila pošta. Že te je on dau telefon tü nut potegniti v ram pa tam v ednoj maloj sobi je emo pošto, s tejm vred, ka je emo bauto tü. Sledkar je pa tau država prejk vzela. Gda

Dugi žitek (2)

Rejdkosteri človek je tak srečen, ka z Boga pomočjav leko dočaka devedeset lejt. V Sakalauvci so tau Püšnjarka Ana (Gredlič Józsefné), steri so mi pripovedjali od njenoga dugoga žitka. Istina, ka so pravli, ka so že dosta pozabili, dapa z njenoga pripovedjanja se je vönamalo žitek, z vsemi veseljami in žalosti.

MOJO MLADINSTVO

»Gda sam telko stara gratala, sam v šaulo išla, gde smo se vo-grski pa nemški včili. Lejta so brž odišla, vekša sam gratala, starišje so me slüžit poslali v Monošter (Varaš) k edni židovski familiji. Dosta je trbelo delati. Gvant sam prala z ribašom v ednoj lesenoj koriti, v železnj pa oplatnjüvala. Gvant je pa mogo tak čisti biti kak svetlost. Prala sam rada, dapa pejglati sam nej marala. Takšna žmetna železna pejgla je bila, ka je trbelo vaudjeldje notra sklasi. Takša ica je vöišla, ka sam se žarila kak rauža. Židovdje so lübili čistačo, dosta vse sam se tam navčila. Najbola potrplivost, ta mi je sledkar v mojom žitki na velko pomauč bila. Ženska, moja gazdarca je trno vrla pa dobra bila zame. Samo tau je baja bila, ka so Židovje že čüli, ka se pripravla druga svetovna bojna, rame pa vse, ka so meli, so odali, se spatjivali pa so se v Merko odpelali.

Te sam si drugo mesto iskala za delo, najšla sam si delo v mesarnici. Šef se je zvau Čurman. Ka sam prislüžila, sam mogla domau dati starišom na pomauč. Tridvajsti lejt sam stara bila, gda sam išla na delo na Nemško; 1939. leta je dosta mladine odšlau v Meklenburg pa Magdeburg. Delali smo po marofaj, veselo je bilau, če gli, ka smo težko mogli delati. Vsikšifele človek se je tam najšo: Slovenci, Švabi, Talanji, Ciganji ... Od sprtulejti do geseni smo tam bili. Na pa te je 1939. leta Hitler gorstaupo pa nej dugo je vövdarila druga bojna. Tiste pejneze, ka sam tam prislüžila, sam si zdržala, sam nej več starišom dala. Juliuša sam v štiridvajsto leto staupila, brodila sam si, ka mi lejta odidejo, nikakoga si moram iskati, ka neščem ledična ostati.

Sto je mogo, se je vsikši domau trau z Nemškoga. Takši glasi so šli, ka do moške vse notra vlejkli k soldakom, pa steri so lüdski, tisti do mogli najnaprej v ogenj titi. Konec novembra 1939. leta smo te domau prišli.»

Zapisala: Ema Sukič

je te trgavec emo pošto, so pisma, pake pejški nosili v Varaš, tam so na cug dejvali pa pelali, kama se je dostajalo. Sledi so pa že s konjami, s kaulami vozili pošto od Gorenjoga Senika do Dolenjoga Senika pa v Varaš. No pa te dugo-dugo lejt je pošta v ednoj privatnoj hiši bila v arandi, po tistim smo pa edno moderno pošto zozidali na Dolenjom Seniki; gnes ta pošta več ne funkcionejra, ar mamu zdaj mobilno pošto.

Sprvoga nam je nerodno bilau, dapa z merom leko povejmo, ka je ta pošta nika nej lagovejša kak je prejšnja bila. Tüj pa tam je eške baukša. Gda v ves pride auto, tuliva, pa že vsakši zna, v steroj ulici je, pa vse tiste naloge obredi, ka se je do tejsa mau v zidini godilo. Tau zatok tü moramo priznati, ka k tomi

trbej takšoga človeka, steri tau tak odlično opravlja, kak poštašica Judit Šulič. Za Sakaluvčare je pa eške bola fajn mobilna pošta: pred tejm, če so na pošto steli titi, so mogli štiri kilomejtre goniti biciklin ali se z autonom pelati na Dolenji Senik. Pa ranč tak so bili na Dolenjom Seniki tisti, steri živejo na Tanji (Pristavi). Zdaj auto tavö dé, opravi svojo delo.

Poleg toga sam si zgučavala z edno voditeljicov na varaškoj pošti, z Marijo Grebenar, stera je z Gorenjoga Senika doma, pa je odlična poštašica. Ona tü tak pravi, ka je ta mobilna pošta zatok nej tak nazaj, kak so go držali. Ge sam v vesi eške nej čüla, ka bi se stoj tak strašno taužo na tau. Ešče gnauk pa moram potrditi, ka k tomi trbej takše delavce, steri tau delo radi opravljajo.

Irena Barber

... DO MADŽARSKE

Nastopil novi predsednik države

S 5. avgustom je nastopil novi predsednik države László Sólyom, ki je za svoji gesli izbral zvestobo in domoljublje. Kot je na skromni proslavi ob prevzemu funkcije poudaril, je zelo žalosten, da se v političnem javnem govoru izraz domovina največkrat uporablja v besedni zvezi izdajalec domovine. Da bi se izrazoma domovina in domoljublje vrnil njun prvotni pomen, so odgovorni vsi politiki, ki jih je zaprosil za sodelovanje, madžarski narod pa za zaupanje. Kajti država nisem jaz, je nadaljeval, in niso niti politiki - država je narod. Temu narodu želi novi predsednik služiti predvsem z varovanjem ustavnosti.

Triinšestdesetletni profesor pravnih ved je skorajda po naključju postal pravnik. Študiral je namreč klavir, ko so mu roke zaradi veliko vaj odpovedale: zatem se je vpisal na pravno fakulteto, končal pa je tudi študij knjižničarstva. Čakala ga je služba v knjižnici, kljub temu pa se je na pobudo svojega profesorja Ferenc Mádla odločil za službo na univerzi v Jeni. László Sólyom, ki je bil prvi predsednik ustavnega sodišča na Madžarskem, je oče dveh otrok. Njegov sin je arhitekt, hčerka pa profesorica madžarščine in nemščine. Ima devet vnukov, najstarejši je dvanajst let star, najmlajši pa štiri mesece. Rad hodi na daljše pohode in je velik ljubitelj knjig.

Dodatna podpora za Porabje

Časopis Porabje izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem ter Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ker pri Javnem skladu niso upoštevali, da izhaja časopis od meseca julija kot tednik, je uredništvo vložilo ponovno prošnjo, na podlagi katere so nam odobrili dodatna sredstva kot podporo v višini poldruga milijona forintov. Enako prošnjo smo vložili pri kompenzacijskem skladu manjšinskega urada v Budimpešti, ki nam je kot enkratno pomoč zagotovil dva milijona forintov.

SIRENA

Prvin, gda smo ešče mlajši bili, smo vsakšo soboto podne tau poslušali kak dejajo sirene na Slavskom. Najprvin je dolejska dжала, potistim būdinska pa markovska, na slednje smo pa čöpansko čüli. Zaka je meni tau zdaj na pamet prišlo? Zato, ka gda sam prejšnji keden v soboto v gauštja delo, gnauk sam samo zaslišo būdinsko si-reno. Že dugo lejt sam go nej čüjo. Zato sam se pa včasín odlaučo, ka mo drügi keden prejk üšo v Būdince pa malo vöopi-tam, ka je s tej-mi sirenamí. Gda v Būdin-caj začnem spitavati od si-rene pa od tis-toga človeka, steri bi meni pri tejm leko

Jože Horvat je pokazo tō, kak trbej sireno notrazakapčiti

pomago, me opautijo k Jo-žeti Horvati. Sprvoga sam nej vedo, sto so oni, dapa gda so vō na dvera stau-pili, včasín so mi spoznani bili. Večkrat smo se že srečali na gasilski prireditvaj. Nej čüda, vej pa že več kak tresti lejt so gasilec.

• Vi te gvüšno znate kaj povedati meni od tej siren, stere tak fejšt dejajo, ka se ešče prejk k nam čüjejo?

»Kauli sedemdesetoga leta je prišo eden takši zakon, ka v vsakšoj vesi mora biti edna sirena.«

• Zaka je trbelo te sirene?

»Zavolo ognja. Zdaj gda ger gori, te sirena deja dvakrat. Če pa na pomauč zovemo, te trikrat deja, ka drüga gasilska društva na

pomauč zove.«

• Pri nas na tau zvaun nü-cao.

»Prvin je pri nas tō tak bilau, samo ka te je prišo eden zakon pa je v vsakšoj vesi mogla biti gorpostav-lena sirena. Pa če je kakš-na nevola bila, te je tau trbelo nücati.«

• Zakoj ma sirena takši krepak glas?

»Eden električni motor z visiko brzinov leti pa žene lamele. Te lamele prejk edne mreže zrak notra-vlačejo. Pa kak te etak zrak parsejka, tau da te glas.«

• Prvin sam čüjo, ka so vsakšo soboto djale sirene, zdaj pa več nej. Kak je tau?

»Prvin, gda je komuni-zem bijo, vō bilau dano, ka vsakšo soboto podne moramo notrazakapčiti sirene. Zdaj je pa že tak, ka samo vsakši mejsec prvo soboto se probajo. Ovak pa samo, če je požar.«

• Zaka je trbej probati?

»Zato nej ka bi se pokva-rile, pa če je nevola, te nej bi delale kak trbej.«

• Prvin sam dja tak čüjo, kak če bi eden za drüгим

djale. Gnauk v ednoj vesi, potistim pa v drügi vesi.

»Zato, ka pet minutov razlike leko bilau. Tau so ročno pištjavali pa te so se tak edna za drügo čüle. Zdaj je pa že tak, ka če je tistoga časa ranč stoj pau-lak, te go vklopi, če pa nej, te pa taustane.«

• Prešnjo soboto sam čüjo.

»Zato, ka v tisto ižo, gde je sirena gordjana, eden do-mau odi z Ljubljane. Zdaj je ranč prvo soboto tū bijo pa on go je vklopo. Zato si ti prejšnjo soboto leko čüjo sireno.«

• Če je stoj blüzi pri sireni, tau spoj fejšt deja, nej?

»Vejš, ka tau tak deja, ka se vse trausi kauli nje. Pr-vin je spodkar v dolej bila, dapa sledkar so go sé gor na brejg prinesli, naj se bola čüje. Vsepo vsedik go v tašo mesto dejajo, gde se najbole čüje. Zveksoga na gasilske dome ali na gasil-ske törme.«

• Zaka so te gasilske stolpe (törme) postavili?

»V tej gasilski stolpaj cevi sišijo. Gda je požar pa ga-silci gasijo, potistim cevi vō trbej posišiti. Tau se pa tak dela, ka cevi znautri gorzvlačijo pa potistim tak visijo dočas vō ne po-senejo. Tej stolpi so zatau napravljeni.«

• Tū v Būdinci sto vklopi sireno, če trbej?

»Gda je sila, te stokoli go leko vklopi, zato ka so dvera vsigdar odprejta, ovak go pa dja šegau mam vklopiti. Zato, ka sam dja tam blizu.«

• Vejpa ta sirena je zelo daleč od vašoga rama.

»Od našoga rama je daleč, dapa dja delavnico tam mam blizu.«

• Kakšno delavnico?

Pripovejsti iz Muzeja Murska Sobota

STARI RAM

Naši gnešnji rami so skur takšni kak tisti prvi, naprav-leni **pred pet ali šest gezero lejt**. Rejsan, štiri stene pa streja više glave. Če ne vörvlete, leko v soboškom mu-zeji vidite, kak so indasvejta - v **prazgodovini, gda so eške nej vedli pisati** - delali rame, kuče ali iže, kak škete. Ranč tak; štiri stene pa streja više glave. Dapa materiali so bili vcejlak načišni. Najprva so nut v zemlou zabili kusta lesena stebila med nji pa malo menje kusta. Te so med te stoječa stebila nut spleli vejke. Te prepletene vejke so vöometali z blatom. Eške prva, kak se je blato posüši-lo, so strejo vred vzeli in jo pokrili s trstiko (iglicami). Na našom kejpi iz muzeja leko vidite nekšno čüdno šker. Tou je nika drugo nej kak trno stari »mašin« za tkati platno. Tak si zdaj leko broдите, ka so v takši stari ramaj

ženske skrb mele, ka de kaj za oblečiti, ka se kaj sküja - pred ramom je stari pisker - možakarge pa so skrb meli, ka do kaj leko küjale. Od nji slüžba je bila lovina (djaga-rija). Vej se je pa skur nika nej vöminilo: štiri stene, streja više glave pa vsikši vej, kakšo je njegvo delo.

Miki Roš

»Vejpa tam v tistoj iži je mlekarja, pa dja zdaj že več kak dvajsti lejt, ka mlejko prejkberem. Vsak-ši den zazranka pa večer. Dapa zdaj že dosta menje mlejka vküppride kak pr-vin, gda je ešče več krav bilau. Zdaj vsakši drügi den pride samo auto po mlejko. Nej čüda, da nas je samo šest tisti pavrov, steri mlejko doladavamo.«

• Gda se je več nücala ta sirena? Zdaj ali prvin?

»Hvala baugi, zdaj smo go že davnik nej nücali. Prvin go pa večkrat trbelo vklo-piti, da so ešče slamnatne hiše bile ali če je grmalo pa kama notravdarilo.«

• Zdaj dva kedna, ka je pri

nas tak fejšt grmelo, tū v Bū-dincaj je tō bila grmanca?

»Jaj, ešče kak je grmelo. Tam, gde so sirene, v za-dnji zidini je ena raur bila. Gnauk je enga vdarilo pa je tiste cigle vse dolaza-melo na dvorišče. Ešče sreča, ka se je streja nej vužgala. Taše grmance že davnek nej bilau. Pa nej samo tūj vdarilo, liki po vesi v več mejstaj. Sreča, ka v taše mesta, gde kvara nej naprajlo.«

• Če bi v ram vdarilo, te bi mogli nücati sireno?

»Pa vejš, etak bi zvali vküp lüstvo pa gasilce na pomauč. Mi smo tauma najbola radi, če sirene nej trbej nücati.«

K. Holec

OTROŠKI

Miki Roš

IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitalve. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja. Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou moj dnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

TISTI PONDEJLEK,
KA SE NIKA NEŠKE ZGOTOUVITI

Dragi moj dnevnik, gori sam prišla, od koga guči moj ata. Zdaj vej, zakoj ma šegou gučati: tak se vleče kak kakši pondejlek. Ja, ge sam na tou istino tō sama gori prišla. Kak bi pa naj ovak bilou na eden vrouči pondejlek, gda nega šoule, pa niške ne pride k rami, kcoj tomi pa je človek vcejlak sneni od nedela, ka se vleče že es od nedele.

Dapa v šoulo nej trbej titi. Kak pri vragoum sam se zbidila že ob šesti, ka je eške naš kokout nej klūna raznok oupro? Kak pri vragoum sam več nej mogla spati, časa za tou pa sam mejla više glavé? Kak pri vragej se najbolje lagvo začne eden takši pondejlek, za steroga si brž gvūšen, ka de se vlejko kak kokošeča črejva.

- Tē pondejlek se vleče kak kakšo dugo pa tenko kokošeče črvou, je vedo povedati moj dejdek.

Ge eške dobro poumnim, ka je tak gučo. Zdaj sam kcoj k ati razmila eške dejdeka. Razmila pa sam ga, ka se je meni že pred zajtrikom vse vküper vlekle kak pondejlek pa kak kokošeče črvou.

Dragi moj dnevnik! Po prvom gestiji v tou pon-

dejtki se mi je vidlo, ka té den trpi že cejli moj mladi žitek. Ge je eške poudne, kelko je eške do večera, pa gda dūn spadne nouč? Vse tou sam se spitalava pa vse bole trpela. Med zajtrikom pa obedom mi je šou na žile moj mali brat Andi. Li se je škeu špilati z meuv, ge pa sam nej mela vole. Po tistom me je trno svadila moja mama. Mejla je nekšo idejo, naj kouli po dvouri malo red naredim. Na, dūn sam gratala vrla deklina. V roke sam vzela meklo, lopato pa eške nikšno drugo šker. Tak se mi je vidlo, ka sam eno pou dneva dvour vred gemala. Tak je vōvido kak zlat. Rejsan dugo sam ga pucala. Dapa nej! Gda sam na vōro poglednila, je nej minoulo več kak trifrtale vōre. Ge sam si broдила, ka je obed že premino, pa de že pomalek večerdja. Mama je eške ranč nej djala župo küjat.

In tak, vidiš, se je pondejlek vlejko pomalek tadale. Vraga pomalek! Tak se mi je vidlo, ka nazaj prouti nedele dé! Tou, kak se un vleče kak tenka kokošeča črejva, se je po obedu poznalo našomi ati tō.

- Že sam si brodo, ka gnešnja slūžba nigdar ne mine,

- je trno trūden sejdo za talejrom vrouče župe. - Vej je pa tou krop, nej pa župa, - je gori skoučo, tak se je speko na geziki pa lampaj. Po tistom je mama prajla, ka nej trbej tak kričati. Bole fudaj v župo, pa jo gej bole pomalej, si je zgučavala sama s seuv. Ato je tou nej nika brigalo, eške tadale je fudo kouli po künji, kak če bi se poparo po cejlom tejli. Ja, dugi pondejlek nas je vse delo trno nervouzne. Zatou ka je malo po tistom začno troubiti moj mali brat Andi tō. Boleti ga je začalo črvou. Starejša sestra Zana je od nevoule pogejla cejli obed, eške od mame pa od ate. Ge pa sam se od nevoule začnila smedjati. Boug moj, če bi tou sto vido, bi nas vejn nut zapro v špitale za noure.

Vrejdi, tou je tō minoulo. Zadvēčera smo se eden drugoga bole ogibali, samo naj se ne srečamo. Leko bi od vsega lagvoga eške stoj komi kaj naredo. Na, kuman večer se je začnilo nika vōmenjavati. Brat je začno spejvati, oča je zo vse, ka je mama sküjala, sestra je znouva začnila paziti na svojo linijo, ge pa sam se čüdivala, kak tou, ka je pondejlek že pri kraji.

TISTI TOREK PO DUGOM PONDEJLKI

Dragi moj dnevnik! Gnes se tak radi mamo, kak če bi včera spoj nej b i -

lou. Že po zajtriki smo šli k strini, ka smo jo že dugo nej vidli. Že smo obed tō opravili. Bog moj, kak čas ta dé! Eške dobro, ka sam te s seuv vzela, pa leko

zdaj tou nut pišem. Večer, vejn, časa nemo mejla, vej se pa telko toga godi kouli mene. Leko se zgodi eške vsefele. Vej ti tou zranja vōovadim.

Sakalovski
nogometaši na
Goričkem

KOTIČEK

V soboto, 6. avgusta, so sakalovski nogometaši organizirali izlet na Goričko, na katerega so povabili tudi mene. Prostora je bilo več kot dovolj, ker nas je bilo s šoferjem vred samo osemnajst. Krenili smo dopoldne ob pol desetih izpred gostilne. Že pri odhodu so bili vsi dobre volje in tako je ostalo do konca izleta. Kot pravijo - mladost je norost in to res drži. Mladi nogometaši so se ves čas šalili in koga zafrkavali, najraje šoferja. To pa zaradi tega, ker je že na začetku dal vzrok za zbadanje. Ko smo bili že zunaj domače vasi, mu je prišlo na misel, da nima s sabo potnega lista. Potem je poklical ženo in jo prosil, naj mu ga z avtom hitro pripelje. Nekaj minut smo jo čakali ob robu ceste, in ko je prispela s potnim listom, smo

V evangeličanski cerkvi v Bodoncih

lahko nadaljevali pot vse do prve »krčme« na Gornjem Seniku, kjer smo se ustavili na pijači. Tokrat pa je šofer opazil, da nima vozniškega dovoljenja. Spet je klical ženo in čakanje na dovoljenje. Starejši udeleženci izleta so bili malo jezni, mladi so se pa samo smejali. Naj bo šoferju za opravičilo, da je bil prejšnji dan na izletu z upokojenci v Pécsu in je pozno prišel domov. Po teh majhnih neprijetnostih smo nadaljevali pot in prispeli v Poznanovce, kjer so nas že čakali. Tu smo dobili malico, potem smo pa šli naprej v Bodonce, ki je druga največja vas na Goričkem. Tu smo si ogledali evangeličansko cerkev, ki je stara več kot dvesto let. Tamkajšnji evangeličanski pastor nam je povedal vse o cerkvi in tudi o navadah evangeličanov. Nato smo šli na Grad, kjer smo si s pomočjo vodnika ogledali grad. Ni si težko predstavljati, da je bila mladina tudi tu v elementu. Zafrkavali so gospodično, ki nas je vodilater spraševali neumnosti. Po mojem ji je odleglo, ko smo odšli. Preden smo se peljali naprej v Puconce, smo še zavili v neko gostilno. (Mislim, da mi ni treba povedati, da se je to še nekajkrat ponovilo med izletom). V Puconcih smo obiskali župana Ludvika Novaka. V sejni sobi, kjer so nas pogostili, smo se pogovarjali pa tudi lahko spraševali župana o njihovem samoupravnem delovanju. Potem so nas župan in njegova sodelavca peljali v gostilno, kjer smo poskusili štiri različna domača vina ter domači jabolčni sok (ki pa ga je bilo več kot preveč). Po degustaciji smo prišli okrog petih nazaj v Poznanovce, v tisto gostilno, kjer smo se najprej ustavili. Tu so nas že čakali s poznim kosilom. Ostali smo približno do sedme ure, potem pa se odpravili proti domu, kamor smo prispeli smo z enako zamudo - zaradi mnogih gostiln smo se vrnili še z boljšo voljo, kot smo odšli.

Na koncu se še moram zahvaliti v imenu nogometne ekipe, da so nas na Goričkem tako lepo sprejeli in si vzeli čas, da bi nam pokazali svojo okolico; predvsem pa zato, da so imeli ves dan potrpežljivost za to malce »norčasto ekipo«.

Nikoletta Vajda

KAUT

DRŽAVNO SREČANJE

PORABSKIH SLOVENCEV

NIKA ZA SMEJ

Oprejte lampe

Mali Pištak je velki huncut. Etognauk, gda je v šauli školnik naprej davo, je tak posluššo, ka so ma lampe oprejte bile. Školnik je rad bio, tak je mislo, ka se Piš-taki sploy vidi, ka on guči, pa ma etak pravi: »Pištak, lampe oprejte maš.« Pištak pa etak pravi: »Dobro vej. Ge sam je oprejte njau.«

No pa takšo?

Gospaud so eden den veronavuk držali v šauli. Začnejo deco vöspitavati. Maloga Jožina etak pitajo: »Joži, povej mi, ka vejš od Mozeša?« Joži pa: »Mozeš je egiptovske kralice sin bio.« Gospaud pa: »Joži, Joži, vej je pa ta kralica njega samo najšla v ednom košari.« Joži pa: »Če bi ge tak zopod, do, ge bi tū tak pravo.«

Velka hiša

Otto si je nikak nej najšo takšo ženo, stera bi se ma vidla. Etak je pa gor poisko edno takšo irodo, gde pare vküp spravljajo. Delavec etak pravi Ottoni: »Glete, tūj sam vam najšo edno žensko. Na tri štauke ram ma pa v rami 12 sob geste.« Otto pa: »Pa te je ta ženska zatok fejest, nej je grda?« Of pa: »Ka se pa tau vam šte? V etakšom velkom rami se vama ranč nej trbej srečati.«

Nej je tak

V ednoj kompaniji si fejest zgučavajo, gda Aranka gnauk samo etak pravi: »Ge tak mislim, ka so moški vsi norlavi.« Zdaj pa eden moški, Ödön, etak pravi: »Nejmate istino, draga gospa. Vejte, gestejo med moškimi stari legeni tū.«

I.B.

Dušan Mukič

BALADA

Mali človik z male vesi
še po pauti, dugoj pauti,
v veuki varaš se odselo,
tam si najšo službo, delo.
Gda pa kmica nauč prižene
v postelo si doli ležje,
gda glavau na vankiš deje,
že leti v dalešnje senje.

Prvin vidi dečke tri po
pauti priti, gučati: »Smo
štirje podje, vsi veseli,
sladko, žuto vince pili.
Do zranka naute lejpe peli,
ka so vsi po vesi čüli.
Poniš eške, moj padaš?«
Un čemerno: »Nem értem.«

Potom toga k njemi staupi
dekla s črnimi vlasami:
»V tūjoj nauči mejsec svejto,
si pod moja aukna prišo.

Nišče naja nej je vüdo,
zvezde z néba si obečo.
Poniš eške, dragi moj?«
Un pa samo: »Nem értem.«

Vidi zdaj tetico staro,
od žitka žmetnoga zmantrano.
»Ka se s tebov zdaj godi,
kak kaj žitek taleti?
Kak je kaj s držinov tvojov,
maš že dosta lejpi mlajšov?
Zaka djaučeš, sinek moj?«
Žalostno un: »Nem értem.«

Postela je zdaj že mokra,
mali človik se obrača,
nema méra v eton spanji,
nede emo v goristanji.
Gda na svojo slejdnjo vöro
de Bogá za milost proso,
un de njemi ranč tak gučo:
»Grejšna dūša, nem értem.«

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:

H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,

tel.: 94/380-767

e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno
pomočjo Urada RS
za Slovence v zamejstvu
in po svetu ter
Javnega sklada
za narodne
in etnične manjšine
na Madžarskem.